

REZUMAT

Teza de abilitare intitulată **„De la pietism la evangelism - creștinismul evanghelic în contextul național, european și global: contribuții la cercetarea istorică a unui flux de protestantism deseori neglijat”** a fost elaborată ca parte a cerinței procesului de abilitare în domeniul teologiei și este realizată în conformitate cu legea învățământului superior și cu reglementările academice ulterioare din România. Ca atare, prezintă: 1) realizările academice, științifice și profesionale ale autorului în urma cercetărilor sale doctorale, prezentând evoluția și principalele direcții ale dezvoltării cercetării sale în contextul european și internațional al cercetării în domeniul de specializare al autorului; 2) planuri de dezvoltare a carierei profesionale, științifice și academice a autorului, de exemplu principalele sale direcții de cercetare și predare; 3) principalele referințe bibliografice asociate prezentei teze.

În teza mea de doctorat „Die Evangelikale Bewegung in Österreich: Grundzüge ihrer historischen und theologischen Entwicklung von 1945 bis 1998” [Mișcarea evanghelică austriacă: principalele caracteristici ale dezvoltării sale istorice și teologice din 1945 până în 1998], am susținut că evangelismul trebuie înțeles ca o continuare istorică și dezvoltare ulterioară a pietismului și renașterea din secolul al XIX-lea. Am arătat în continuare modul în care termenul „evanghelic” a fost introdus în limba germană și că nu putem vorbi decât despre o mișcare evanghelică în Austria după cel de-Al Doilea Război Mondial. Am expus pe scurt rădăcinile istorice ale mișcării evanghelice austriece în mediile bisericești pietiste și nondenominaționale înainte de 1945, în timp ce nașterea și creșterea efectivă a mișcării evanghelice din Austria a început doar cu descoperirea Austriei Romano-Catolice ca domeniu de misiune de către evanghelicii misionari protestanți din alte țările europene și din America de Nord după 1945. Creșterea mișcării evanghelice s-a caracterizat printr-o deschidere internațională a mișcării evanghelice austriece (1961-1981), urmată de o perioadă de creștere al confesiunilor și instituționalizării acestora (1981-1989). În urma activității mele de doctorat, am continuat să explorez diferite aspecte ale mișcării evanghelice austriece, acordând o atenție specială elementelor specifice din istoria sa. În plus, mi-am extins cercetările, acordând o atenție specială dezvoltărilor evangelismului din America de Nord și influențelor acestuia asupra celui european. Pe lângă aceasta, am acordat și o atenție sporită istoriei misiunilor mondiale protestante și evanghelice, din nou, pe de o parte, cu o atenție specială asupra Austriei, iar pe de altă parte, acordând o atenție specială contribuțiilor din America de Nord la misiunea evanghelică din secolul XX în Europa. În calitate de academic

al istoriei bisericii, m-am implicat în principal cu contribuții la istoria bisericii din secolele XIX și XX, iar cea mai mare parte a cercetărilor mele s-a bazat pe surse primare și aspecte care până acum nu au fost cercetate de alții. Diferitele căi de cercetare și cercetare converg spre descoperirea unui cadru istoric mai mare pentru istoria evanghelizării într-un context național, european și global.

Această teză de abilitare reunește toate aceste fațete ale cercetării evanghelismului și le prezintă ca o contribuție istorică coerentă la istoria pietismului și evanghelismului, începând tot la nivel național, trecând la un context european, dar cuprinzând evident o perspectivă globală. Primul capitol al primei părți, „*Pietism și evanghelism în Austria - o perspectivă istorică și teologică*”, începe prin a stabili fundamentul pentru înțelegerea rădăcinilor și a fundalului evanghelismului, oferind o atenție specială contextului austriac. Capitolul arată dezvoltarea mișcării evanghelice în Austria în contextul său istoric până în zilele noastre. Într-un al doilea subcapitol, voi prezenta cercetările mele despre doi pionieri importanți ai mișcării evanghelice timpurii austriece și despre modul în care prin conflict, diferențe teologice și politici bisericești toate inițiativele acestor doi oameni au eșuat în cele din urmă. În cel de-al treilea subcapitol, voi analiza principalele grupări pietiste din Austria și diferitele dezvoltări eclesiologice pe care le-a luat fiecare. Într-un al treilea subcapitol, abordez un conflict între Biserica protestantă din Austria („*Evangelische Kirche* din Österreich” - Biserica Luterană și Reformată din Austria) și diferite biserici libere evanghelice în jurul utilizării termenului „*evangelisch*” (evanghelic sau protestant) și modul în care acest conflict a contribuit la o „confesionalizare” din ce în ce mai mare a evanghelizării în Austria în anii 1990 și la începutul anilor 2000. În cel de-al cincilea subcapitol vă prezint cercetările asupra unor studii confesionale mai largi în Austria, cu toate acestea, voi acorda o atenție specială denumirilor evanghelice. În subcapitolul final voi analiza relevanța reformării protestante (luterane și reformate) asupra teologiei Bisericilor Libere din Austria.

Toate aceste capitole arată clar că mișcarea evanghelică din Austria s-au depărtat de rădăcinile sale pietiste pentru a fi un flux viu și dinamic în creștinismul protestant de astăzi, în ciuda faptului că a rămas relativ redusă în număr.

Al doilea capitol, „**Evangelismul într-un context european – influența Americii de Nord**”, re legătură cu influența și interacțiunea grupurilor nord-americane asupra și cu evanghelismul în Europa. Primul subcapitol analizează istoria termenului de evanghelic în țările de limbă germană și, în același timp, va acorda și o atenție specială primirii publice a termenului de evanghelic. În cel de-al doilea subcapitol, acord atenție modelelor oferite misionarilor din America de Nord în Austria, perspectivele lor în Austria și modul în care

austriecii i-au perceput și modul în care acești misionari au modelat înțelegerea austriacă a evangheliismului. Un alt subcapitol analizează rolul Alianței Evanghelice Naționale în formarea Alianța Evanghelică Mondială la începutul anilor '50 și opoziția severă întâmpinată cu care se confruntă o serie din alianțe evanghelice naționale în Europa. Ultimul subcapitol face o analiză asupra Operation Mobilization, o agenție de misiune interdenominativă fondată în Statele Unite la sfârșitul anilor 1950, și în ce măsură a fost acest grup o expresie evanghelică din America de Nord a revoluției studențești din anii 1950-1960 și modul în care a fost modelată în anii următori de influențele europene.

Al treilea capitol, „Angajamentele Misiunilor Internaționale Protestante - Austria și nu numai”, analizează diferite aspecte din istoria misiunii lumii creștine, acordând din nou o atenție specială contribuției austriecilor protestanți și evanghelici asupra misiunii mondiale, luând din nou în considerare aspectele Nord Americane în Europa. Primul subcapitol prezintă istoria misiunilor protestante din Austria. Începând cu perioada de reformare și continuând în cadrul grupurilor pietistice de-a lungul mai multor secole, devine foarte evident că este din nou o mișcare evanghelică care a preluat chemarea biblică a lui Matei 28 „de a merge în toată lumea” și de a împărtăși mesajul creștin de răscumpărare și mântuire. Într-un al doilea subcapitol, voi analiza prima agenție de misiune evanghelică austriacă, Asociația de Misiune Evanghelică și impactul acesteia asupra mobilizării pentru misiuni mondiale în Austria anilor '60. Într-un al treilea subcapitol, prezint concluziile mele despre un prim congres al misiunii evanghelice mondiale după cel de-al Doilea Război Mondial, organizat și condus de biroul american al Tineri pentru Hristos în Beatenberg, Elveția în vara anului 1948, și impactul său pe termen lung asupra misiunilor din Europa. Unul din rezultatele acestui congres a fost înființarea unui număr de noi agenții de misiune în rândurile evanghelice. Subcapitolul final analizează începuturile Operation Mobilization în țările vorbitoare de limbă germană între 1960 și 1975 și contribuția acesteia la mobilizarea pentru misiuni mondială, în special prin apariția campaniilor de misiune pe termen scurt.

A doua parte a tezei, „**Cariera științifică, profesională și academică - Planuri de dezvoltare**”, arată din nou cele trei direcții principale pentru cercetare suplimentară: intenționez să fac cercetări suplimentare, care să conducă la redactarea unui nou manual despre istoria misiunilor globale. ținând cont că majoritatea istoriilor publicate despre misiunile creștine au fost scrise dintr-o perspectivă preponderent occidentală, adesea trecând cu vederea evoluțiile importante ale istoriei misiunilor din biserica non-occidentală. Vreau să acord o atenție specială lucrărilor de misiune ale acestor biserici non-occidentale din istorie, precum și abordarea inițiativelor de misiune mai recente legate de creșterea bisericii creștine

din emisfera sudică (la sfârșitul secolului XX. Acest manual este conceput să nu fie la fel de cultural legat de manualele tradiționale despre istoria misiunilor creștine din lume.

De asemenea, intenționez să fac cercetări aprofundate pe teme specifice din istoria pietismului austriac, precum și studii asupra evanghelice și confesionale austriece. Una dintre figurile importante ale pietismului austriac din secolul XX este Max Monsky, a cărei viață, lucrare și teologie vreau să le cercetez și intenționez să public rezultatele cercetării mele într-o monografie extinsă. De asemenea, intenționez să cercetez diferite aspecte ale înțelegerii conducerii bisericii în rândul bisericilor libere evanghelice austriece și să acord o atenție suplimentară studiilor confesionale austriece. În ceea ce privește acestea din urmă, doresc să public o versiune actualizată a manualului meu al denumirilor austriece până în 2023, precum și să contribuie la un proiect interdisciplinar numit „Manual al Diversității Religioase”, unde am fost invitat să predau despre creștinismul protestant.

Al treilea și ultimul, mă voi concentra pe teme și evoluții în cadrul evanghelizismului european din secolul XX și interacțiunea diferitelor grupuri evanghelice din Europa, vizând publicarea unui manual de evanghelizare europeană și prin aceasta contribuind la o înțelegere mai profundă a evanghelizismului european.